

Tampereen kaupunkiseudun monialaisen yhteistyön arviointitutkimus

Raportin tiivis esittely

*Jaakko Helander, Taru Lilja, Päivi Pukkila HAMK
Katariina Ratia Tampereen seudun Osake*

Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan
osaamisen kehittämisen palvelu Osake

Sisältö

1. Arvioinnin tausta
2. Arviointitutkimuksen toteutus käytännössä
3. Tulokset
4. Suositukset

1. Arvioinnin tausta

Arvioinnin tausta

- Seudullinen monialaisen yhteistyön arviointi perustuu Tampereen kaupunkiseudun kasvatus- ja opetuspalveluiden arviointisuunnitelmaan 2021- 2023.
 - 2021: lasten ja nuorten osallisuuden arviointi
 - 2022: monialaisen yhteistyön arviointi
 - 2023: tuen toteutuminen
- Suunnitelman mukaiset laadulliset arvoinnit täydentävät seutuvertailujen määrällisiä tietoja
- Suunnitelman tarkoitus on arviointien ohella myös luoda arviointikulttuuria alueelle
- Laadun ja vertailutiedon ohella seudullisen yhteistyön lähtökohtana on myös kustannustehokkuus
- Arvioinnin tuottamat seudulliset kehittämissuositukset laitetaan toimeenpanoon mahdollisuuksien mukaan arviointia seuraavana toimintavuotena
- Arvioinnista saatavaa tietoa käytetään osana Tampereen seudun Osakkeen tuottamia osaamisen kehittämisen palveluita
- Arvioinnista saatava kuntakohtainen tieto nivotaan kuntien omiin arviointi- ja suunnittelujärjestelmiin kuntien itse päättämällä tavalla

Monialainen yhteistyö tässä tutkimuksessa

- Monialainen yhteistyö tarkoittaa tässä arviointitutkimuksessa sovittua ja suunnitelmallista eri hallinnon ja ammattialat yhteen kokoavaa ja organisaatorajat ylittävää yhteistyötä, jossa lapsi tai nuori läheisineen on osallisena. Yhteistyö voi toteutua sekä verkostomaisena työotteena että pitkäkestoisena tiimityönä. Monialaisuus käsittää myös moniammatillisen työn
- Esimerkkejä monialaisen yhteistyön tekemisen muodoista ovat työparityö, konsultaatio, tiimikokous, saattaen vaihto tai yhteiset kehittämistilaisuudet
- Konkreettisia esimerkkejä monialaisen yhteistyön tilanteista ovat varhaiskasvatuksen eriasteisen tuen neuvottelut, yksilökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän kokoukset, siirtymävaiheisiin liittyvät yhteiset toimet tai lapsen/nuoren asioiden ympärille kutsutut tapaamiset

2. Arviointitutkimuksen toteutus käytännössä

Arvioinnin toteutus 1: Tilannekuva

- Tilannekuvaa selvitetään koko henkilöstölle suunnatulla **toimivan monialaisen yhteistyön mittarilla**, johon liitetään taustatietoja ja avoimia kysymyksiä
- Mittarissa kysytään monialaista yhteistyötä edistäviä ja estäviä tekijöitä kuvaavien väittämien toteutumista omassa työssä
- Mittari toimii Webropol-palvelussa. Mittarissa tehdään itsearviointia, arvioimalla väittämiä asteikolla 1-5
- Mittari on kehitetty vuosina 2016–2018, ja sitä on käytetty valtakunnallisesti, jolloin myös verrokkitietoa muiden organisaatioiden tuloksista on käytettävissä
- Tilannekuva laaditaan syksyn 2022 ja alkuvuoden 2023 aikana
- Lisätietoa mittarista: <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/monialainen-yhteistyö-työyhteisössä/#.Yw8mrNPP02x>

Kyselyn toteuttaminen

- Kysely sisälsi vastaajan taustatiedot, toimivan monialaisen yhteistyön mittarin ja kolme avokysymystä
- Kysely toimitettiin kaikkiin kaupunkiseudun kuntien varhaiskasvatusyksiköihin (N=170) ja peruskouluihin (N=93)
- Kyselyn jakelusta vastasivat Osake ja kunnat
- Kysely lähetettiin vain kunnallisille yksiköille, ei yksityisille palveluntuottajille

Arvioinnin toteutus 2: Syventävä ilmiöpöytä-prosessi seudullisista erityispiirteistä

- Ilmiöpöytä-prosessissa tehdään tietoa syventävät eri kohderyhmille suunnatut ryhmämuotoiset haastattelut, neljä toteutusta
 1. Siirtymät vakasta alakouluun, alakoulusta yläkouluun
 2. Vaka-/oppilashuolto
 3. Rakenteet ja organisoituminen
 4. Päätäjä-/johtajanäkökulma
- Ilmiöpöytä-työskentelyn tavoitteena on
 - saada syvällisempää ja paikallista/alueellista tietoa jo toimivista monialaisen yhteistyön ratkaisuista, rakenteellisista ja toiminnallisista haasteista sekä mahdollisista piilevistä ongelmista,
 - helpottaa yhteistyön kehittymistä jo tutkimusprosessin aikana, ja tarjota mahdollisuuden hahmotella kehittämiskohteita ja työtapoja seuraavalle lukuvuodelle
- Ilmiöpöytä-prosessi toteutetaan kevään 2023 aikana
- Ilmiöpöytä-menetelmän tieteellinen ja teoreettinen tausta ks. <https://journal.fi/prologi/article/view/119961/76905>

3. Tulokset

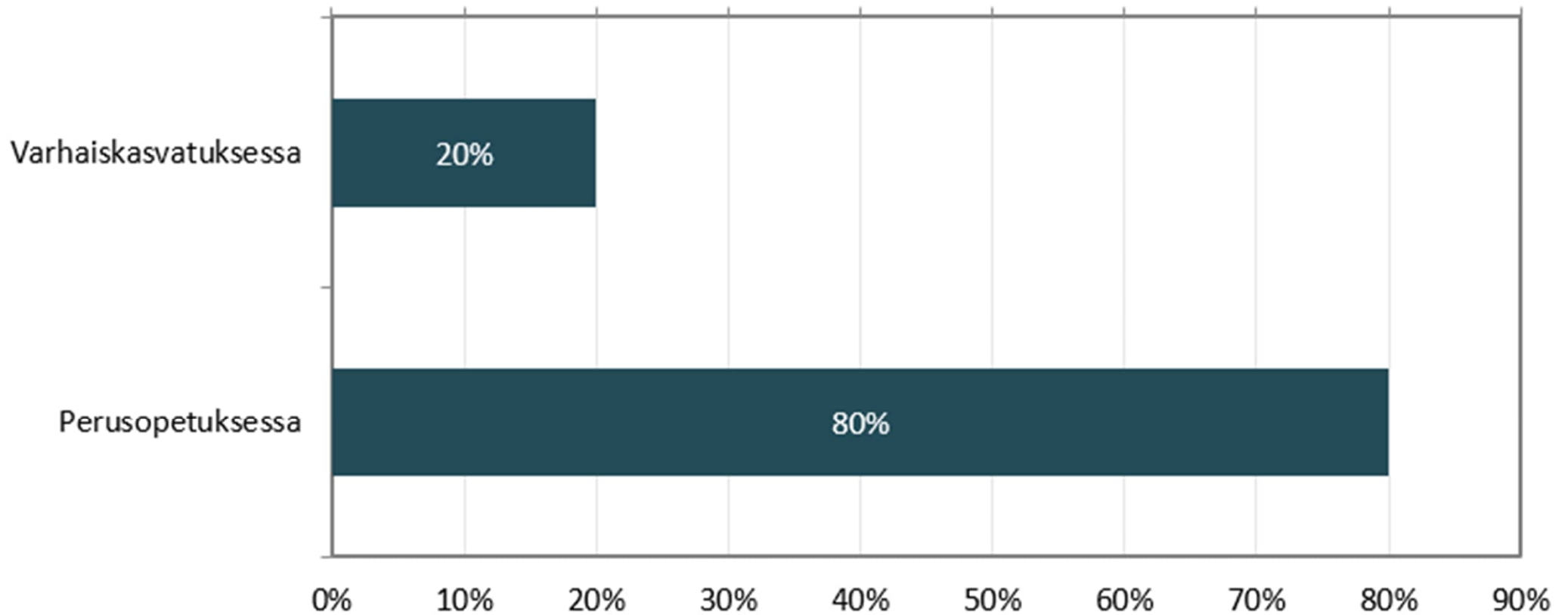
Vastaajien määrä

- Kyselyyn vastasi 2878 työntekijää eli 45,4 % kuntien työntekijöiden kokonaismäärästä
- Sukupuolijakauma:
 - Naisia 81,8 %
 - Miehiä 14,0%
 - Muu 0,2 %
 - En halua vastata 4 %
- Ikäjakausma:
 - Alle 30-vuotiaita 11,5 %
 - 30 – 39 –vuotiaita 21,2 %
 - 40 – 49 –vuotiaita 32,1 %
 - > = 50 –vuotiaita 35,2 %

Vastaajat kunnittain

	Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi	Seutu
Henkilöstön määrä	674	586	701	153	436	2850	115	830	6 345
Vastaajien määrä	357	333	358	108	306	909	68	439	2878
Vastaajien %-osuus henkilöstöstä	53,0 %	56,8 %	51,1 %	70,5 %	70,1 %	31,9 %	59,1 %	52,9 %	45,4 %
%-osuus kyselyyn vastanneista	12,4 %	11,6 %	12,4 %	3,8 %	10,6 %	31,6 %	2,4 %	15,2 %	100 %

Vastaajista työskentelee

Vastaajat ammattiryhmittäin (TOP-10)

Nimike	Osuus (%)	Osuus (N)
Luokanopettajat	27,7	796
Aineenopettajat	19,5	560
Vaka-opettajat	9,0	259
Lastenhoitajat	7,4	215
Erityisluokanopettajat	6,5	188
Erityisopettajat	4,3	126
Rehtorit	2,2	62
Opinto-ohjaajat	1,4	40
Vaka-johtajat	0,9	27
Koulukuraattorit	0,9	25

Mittarin tulokset osa-alueittain koko kaupunkiseudulla

- Työyhteisön toimiva vuorovaikutus: k.a. 3,9
- Yhteistyön onnistunut organisoituminen: k.a. 3,3
- Työntekijää tukeva työyhteisö: k.a. 3,7
- Koko mittarin keskiarvo 3,8

- Huom. Kyselyn vastausasteikko
1 = täysin eri mieltä ... 5 = täysin samaa mieltä

Toimivan monialaisen yhteistyön kokonaisarvio kunnittain

	N	Keskiarvo	Keskihajonta
Kangasala	357	3,77	0,54
Lempäälä	333	3,88	0,60
Nokia	358	3,91	0,54
Orivesi	108	3,41	0,63
Pirkkala	306	3,75	0,57
Tampere	909	3,68	0,57
Vesilahti	68	3,69	0,57
Ylöjärvi	439	3,85	0,59
Yhteensä	2878	3,78	0,58

Kuntien välillä oli toimivan monialaisen yhteistyön eri osa-alueilla tilastollisesti merkitseviä eroja, joilla ei ole käytännöllistä merkitystä - keskiarvoerot ovat muutaman kymmenesosapisteen luokkaa.

Tulosten yksiköiden välinen vaihtelu

- Mittarin kokonaiskeskiarvon vaihteluväli on kaupunkiseudun kunnissa
 - varhaiskasvatuksen yksiköissä 1,8 – 4,8
 - perusopetuksessa 2,9 – 4,5
- Keskiarvo $< 3,0$ esiintyi kolmessa vaka-yksikössä ja yhdessä koulussa

Ilmiöpöytien tulokset

1. Mihin monialaisessa yhteistyössä tulisi kiinnittää huomiota?
 - Lapsi ja nuori osallisena
 - Toisen työn tunteminen
 - Uusien työtapojen omaksuminen
 - Dialogisuus ja ammatillinen vuorovaikutus
2. Millaisia myyttejä ja katvealueita monialaiseen yhteistyöhön liittyy?
 - Tietoa lapsen asioista ei saa siirtää
 - Toimintakulttuurien erilaisuus estää monialaisen yhteistyön
 - Monialainen yhteistyö projektimaisena työotteena
 - Lainsäädäntö rajoittaa ja määrittää yhteistyötä

4. Suositukset

Koska monialainen yhteistyö on pääsääntöisesti hyvällä tasolla, niin ei tyydytä tavanomaiseen vaan tavoitellaan kunnianhimoisempia ratkaisuja.

Kolme + yksi suositusta

1. Tiedonsiirron työtapojen kartoittaminen ja vahvistaminen osallisuuden toteutumiseksi
 2. Työntekijöiden keskinäisen luottamuksen vahvistaminen
 3. Kaupunkiseudun verkostomaisen työtavan vahvistaminen monialaisen yhteistyön tukiryhmällä
- + 1. Monialaisen yhteistyön arviointitutkimuksen tulosten käsittely yksiköissä

1. Tiedonsiirron työtapojen kartoittaminen ja vahvistaminen osallisuuden toteutumiseksi

- Monialaisissa tiimeissä usein haasteena on sopia, millaista tietoa lapsen tai nuoren asioista saa siirtää ja miten. Tärkeää on varmistaa, että kaikki tuntevat yhteiset menettelytavat ja niiden taustalla olevat säädökset
- Tämä edellyttää voimassa olevien työtapojen säännöllistä kartoitusta ja ajan- ja tarkoituksenmukaisuuden arviointia. Henkilöstö vaihtuu eikä voida olettaa, että kerran läpikäytyt menettelyt olisivat automaattisesti kaikkien tiedossa
- *Sekä yksikkö- ja kuntakohtaisesti että koko seutukunnan tasolla on hyödyllistä suunnitellusti ja säännöllisesti kokoontua varmistamaan ajantasainen ohjeistus ja vertaisoppimaan hyvistä tiedonsiirtokäytännöistä*

2. Työntekijöiden keskinäisen luottamuksen vahvistaminen

- Monialainen yhteistyö on kasvatustyön ytimessä joka päivä. Tästä näkökulmasta monialaisuus ei tapahdu intuitiivisesti vain ennalta sovitussa tiimeissä vaan se on jatkuvaa, systemaattista ja organisoitua toisen osaamisen hyödyntämistä, mikä sallii tilannekohtaisen työtapojen soveltamisen
- Työtapojen joustava käyttö edellyttää työntekijöiden välistä luottamusta erityisesti siirtymävaiheissa ja oppilashuollollisissa tilanteissa. Yhteistyön tekeminen ei ole tällöin välttämättä resurssi- vaan organisointikysymys. Toisen ammattilaisen työn tuntemus ja siihen luottamus on osa jokaisen omaa ammattiosaamista
- *On tärkeää, että monialaisuuden teemaa ylläpidetään organisaatiossa säännöllisesti ja siihen rohkaistaan eri muodoissaan. Olennaista on kysyä, millaisesta työtavasta asiakkaat hyötyvät eniten. Mahdollistetaan konkreettinen toisen työhön tutustuminen ja yhteinen työskentely sovitusti ja säännöllisesti*

3. Kaupunkiseudun verkostomaisen työtavan vahvistaminen monialaisen yhteistyön tukiryhmällä

- Tutkimus osoitti, että kaupunkiseudulla on toimivia monialaisen yhteistyön menetelmiä, malleja ja työtapoja (esim. Lapset puheeksi -menetelmä). *Menetelmien laajamittaisen hyödyntämisen varmistamiseksi olisi suositeltavaa nimetä kuntiin monialaisen yhteistyön yhdyshenkilöt, jotka kokoontuvat tukiryhmänä säännöllisesti jakamaan hyviä käytänteitä. Heitä voi konsultoida omissa kunnissa monialaisen yhteistyön kysymyksissä*
- Tukiryhmän verkostotyö vahvistaa monialaisen yhteistyön toteutumisen pitkäjänteistä seurantaa ja arviointia. Tukiryhmän yhteys ja suhde lähi-, keski- ja ylimpään johtoon tulisi varmistaa
- Muutoksen seuraaminen ja kytkeminen strategiseen johtamiseen on suositeltavaa sen varmistamiseksi, että toimintakulttuurin muutos on käynnissä koko kaupunkiseudulla yksikötasoa unohtamatta
- *Kehittämistyön tukena on aikaisempienkin tutkimusten perusteella hyödyllistä käyttää ulkopuolista muutosvalmennusta ja konsultaatiota halukkaille kouluille ja varhaiskasvatusyksiköille monialaisen yhteistyön toteuttamiseksi ja arvioimiseksi*

+ 1. Monialaisen yhteistyön arviointitutkimuksen tulosten käsittely yksiköissä

- Arvioinnin tulokset eivät kerro suoraan absoluuttista totuutta, vaan ne toimivat keskustelun ja mahdollisen kehittämistyön pohjana.
- On suositeltavaa, että arvioinnin kyselyyn osallistuneissa yksiköissä käydään yhteistä keskustelua. Tulosten käsittelyyn on hyvä varata riittävästi aikaa ja varmistaa, että jokaisen osallistujan ääni tulee kuulluksi.
- Tarvittaessa tulosten käsittelyä voidaan jakaa ja teemoittaa eri ajankohtiin. Oleellista on viedä tulokset konkreetian tasolle ja pohtia, mitä ne tarkoittavat jatkossa toiminnan tasolla.
- Kyselyn uusiminen myöhemmin on hyvä tapa tarkastella kehityksen suuntaa.
- [Vinkkejä käsittelyyn ja linkki kyselyyn](#)

Katariina Ratia
Palvelupäällikkö
Tampereen seudun Osake

p. 044 4314213
katariina.ratia@lempaala.fi

Jaakko Helander
Tutkijayliopettaja, Dos.
HAMK Edu-tutkimusyksikkö

p. 040 737 2588
jaakko.helander@hamk.fi